

De dochter van de zijdekoopman

Dinah Jefferies

De dochter van de zijdekoopman

Vertaald door TOTA/Erica van Rijsewijk

2017 Prometheus Amsterdam

Oorspronkelijke titel *The Silk Merchant's Daughter*

© 2016 Dinah Jefferies

© 2017 Nederlandse vertaling Uitgeverij Prometheus en
TOTA/Erica van Rijsewijk

Omslagontwerp Penguin Random House/DPS Design & Prepress Studio

Foto's omslag Béla Molnár/Getty Images

Opmaak binnenwerk ZetSpiegel, Best

www.uitgeverijprometheus.nl

ISBN 978 90 446 3371 9

Geschiedenis van Vietnam – tijdlijn

1787

Begin van de Franse bemoeienis met Vietnam. Het Verdrag van Versailles brengt een bondgenootschap tot stand tussen de Franse koning Lodewijk xvi en de Vietnamese prins Nguyễn Ánh.

JAREN 1840-1890

Franse kolonisatie van Indochina (Vietnam, Cambodja en Laos). Frankrijk verdeelt Vietnam in drie gebieden: Tonkin, Annam en Cochin-China.

1927-1930

In het noorden worden twee zwaar onderdrukte communistische groeperingen gevormd die verzet bieden tegen de Fransen.

1940

Tijdens de Tweede Wereldoorlog valt Japan Vietnam binnen en bezet het. De Japanners laten de Franse koloniale regering enige tijd het bewind voeren.

1941-1944

Ho Chi Minh, die zich ontpopt tot leider van het verzet tegen de Japanners, zet het Vietnamese onafhankelijkheidsleger op, de Viet-minh.

1945

De Japanners nemen (korte tijd) het landsbestuur van de Fransen over. Na de Japanse overgave komt (eveneens korte tijd) de Viet-minh, onder leiding van Ho Chi Minh, aan het roer te staan. Britse en Amerikaanse strijdkrachten helpen de Fransen om opnieuw een koloniaal bewind te vestigen.

1946

De Vietminh biedt verzet. Franse strijdkrachten bombarderen de haven van Haiphong. Begin van de Eerste Indochinese Oorlog (of Franse Indochinese Oorlog).

1946-1954

Tijdens de Indochinese Oorlog steunen China en de Sovjet-Unie Ho Chi Minh; Amerika steunt Frankrijk om de verspreiding van het communisme een halt toe te roepen.

1954

Met hulp van de bevolking omsingelen de strijdkrachten van de Vietminh een geïsoleerde Franse militaire buitenpost in de stad Dien Bien Phu. Twaalfduizend Franse manschappen zitten in de val. Frankrijk geeft zich over. De Geneefse Conventies worden ondertekend, waarmee Vietnam wordt verdeeld in Noord en Zuid. Over twee jaar zullen er nationale verkiezingen worden gehouden.

1955-1956

Met steun van Amerika roept Ngo Dinh Diem zichzelf uit tot president van Zuid-Vietnam. Hij weigert nationale verkiezingen.

1957-1959

Wapens en manschappen uit Noord-Vietnam beginnen Zuid-Vietnam te infiltreren. Begin van de communistische opstand in het Zuiden.

1960

De Vietcong, oftewel het Nationaal Bevrijdingsfront, wordt gevormd om Amerika in het Zuiden te bestrijden.

1964

Een Noord-Vietnamese patrouilleboot valt een Amerikaanse torpedo-bootjager aan.

1965

Amerikaanse strijdtroepen arriveren in Vietnam. Begin van de Amerikaans-Vietnamese Oorlog. De Amerikanen laten meer bommen op Vietnam vallen dan in de hele Tweede Wereldoorlog zijn gebruikt.

1973

Na de Parijse Vredesakkoorden, onderhandeld door Nixon en Kissinger, trekt Amerika zijn troepen terug, maar in het Zuiden gaan de vijandelijkheden door.

1975

Communisten nemen Saigon in. De laatste Amerikaanse burgers die nog over zijn worden geëvacueerd. Vietnam wordt verenigd onder een communistisch regime, en Saigon wordt omgedoopt tot Ho Chi Minhstad.

Proloog

Ondergedompeld warrelt ze traag omlaag, haar lange haar zwierend om haar hoofd. Gefascineerd door het gouden licht dat door het water heen schijnt, schopt ze met haar benen en duwt haar lichaam omhoog, achter de belletjes van haar ademhaling aan die naar het oppervlak borrelen. De platte zon breekt in stukken en verspreidt glinsterende druppels tot ver over het water. Ze gooit haar hoofd achterover, hapt naar adem, ziet het gezicht van haar zus. Seconden verstrijken. Wanneer de buitenwereld geleidelijk aan weer bij haar binnenkomt, brengt ze verblind een hand omhoog om te zwaaien, doet haar mond open om te roepen. Maar het water verzwelgt haar opnieuw. De rivier brult terwijl ze trappelt met haar voeten, en in zijn stem weerklinken ploffen en dof gebonk. *Kabam. Kabam.* Hoe graag ze ook om hulp wil roepen, ze is niet in staat een geluid uit te brengen. Ze wil heel graag ademen, maar beseft dat dat niet gaat. Ze probeert te zwemmen, maar iets ontnemt haar haar kracht. Boven haar vervaagt de iriserende gloed. Ze begint te zinken. Verder naar beneden is de donker wordende rivier koud, en terwijl de hartslag van het licht steeds zwakker wordt, gaat het veel te snel. Ze probeert zich om te rollen, doet haar best om over een door water omspoelde ladder naar boven te klimmen, maar de rivier is te krachtig en haar voeten glippen door de openingen. Beelden van thuis komen haar voor de geest, haar benen worden zwaar, en terwijl de rivier de strijd-lust uit haar wegzuigt, voelt ze zich alsof ze door de diepten zweeft. Ze zweeft niet, maar verdrinkt.

I

Zijden draden

Mei tot begin juli 1952

Hanoi, Vietnam

Nicole snoof de bedwelmende geur van wilde gardenia op, die met zijn glanzende groene blaadjes en geurige witte bloemen dicht om het half in de schaduw liggende gedeelte van de tuin groeide. Ze keek omlaag uit haar slaapkamerraam en zag dat haar vader controleerde of buiten alles nog tiptop in orde was. Met zijn keurig in model geknipte donkere haar, dat nog maar nauwelijks doorschoten was met zilveren draden, was hij nog steeds een knappe verschijning en zag hij er heel voornaam uit, en hoewel het haar ergerde dat hij het feestje voor haar achttiende verjaardag aangreep om met de tuin te pronken, moest ze toegeven dat hij er een fraai geheel van had gemaakt. Bij de openslaande deuren van hun honingkleurige villa brandde wierook en de vijvers weerspiegelden de felle kleuren van guirlandes van papieren lantaarns die aan de takken van twee enorme jasmijnbomen waren gebonden.

Nicole wierp nog een laatste blik in de spiegel en overlegde bij zichzelf. Moest ze een enkele fuchsiabloem opzij in haar lange zwarte haar spelden, die mooi zou passen bij de jurk met het Chinese kraagje die ze voor deze dag had laten maken? Het lijfje sloot als een tweede huid om haar ranke lichaam, en als ze zich bewoog wervelde de rok, die bijna tot op de grond viel, om haar heen. Ze luisterde naar 'Hymne à l'amour' van Edith Piaf op de radio, wierp nogmaals een blik uit het raam, en besloot toch maar geen bloem in haar haar te doen. Ze zag dat haar zus Sylvie zich nu bij haar vader had gevoegd en dat ze samen verder liepen, met hun hoofden zoals zo vaak dicht bij elkaar. Heel even voelde Nicole zich buitengesloten en ze slikte een steek van jaloezie weg. Ze zou er inmiddels toch aan gewend moeten zijn, maar zelfs voordat ze haar haar kamde of haar tanden poetste zag haar zus er prachtig uit: golvend kastanjebruin haar, jukbeenderen die als gebeeldhouwd waren, en ook nog eens een volmaakt Frans wipneusje.

De lange, slanke Sylvie had haar vaders Franse trekken geërfd, terwijl Nicole leek op hun reeds lang overleden Vietnamese moeder en zich opgelaten voelde met haar amberkleurige teint. Ze trok haar schouders naar achteren, zette haar gedachten van zich af en liep de slaapkamer uit; ze was niet van plan haar dag door wat dan ook te laten bederven.

Terwijl ze door de grote, hoge kamer liep die uitkwam op de tuin, zorgden twee glanzende ventilatoren met bladen van messing voor frisse lucht. De kamer was net als de rest van hun huis elegant en stond vol met uitgelezen antiek. Aan de andere kant van de deuropening kreeg ze een stel oude schoolvriendinnen in het oog, Helena en Francine, die in een hoekje van de tuin onzeker aan hun haar zaten te frunniken. Ze liep naar hen toe om zich te laten kussen en omhelzen. Terwijl ze zaten te kletsen over vriendjes en de examens die ze net hadden afgelegd, stroomde de tuin vol; tegen de tijd dat Nicole zich eindelijk excuseerde, zag ze dat de Franse gasten al waren gearriveerd en nu stonden te roken en te drinken, terwijl een paar van de rijke Vietnamezen in hun zijden kledij een wandelingetje maakten. Haar oog viel op een lange, breedgeschouderde man in een lichtgekleurd linnen pak die op haar zus af stapte, en hij had iets waardoor Nicole even naar hem bleef staren. Toen streek ze haar haar glad, trok haar schouders naar achteren en ging naar hen toe.

Sylvie raakte de arm van de man aan en glimlachte naar hem. 'Ik zal je even voorstellen aan mijn zus, Nicole.'

Hij stak haar een hand toe. 'Ik ben Mark Jenson. Ik heb veel over je gehoord.'

Ze nam zijn hand aan en keek op naar zijn gezicht, maar het felle blauw van zijn ogen deed haar schrikken en ze moest haar blik afwenden.

'Mark komt uit New York. We hebben elkaar leren kennen toen ik daar was,' zei Sylvie. 'Hij reist de hele wereld over.'

'Je bent vandaag jarig, toch?' zei hij met een glimlach tegen Nicole.

Nicole slikte en deed haar best om haar stem terug te vinden, maar gelukkig kwam Sylvie tussenbeide. 'Daar zie ik iemand die ik even moet spreken.' Ze gebaarde naar een gedrongen vrouw aan de andere kant van de tuin, wendde zich vervolgens tot Mark en giechelde

terwijl ze even zijn hand aanraakte. ‘Ik ben zo terug. Nicole zal zich wel over je ontfermen.’

Mark glimlachte beleefd. Heel even leek de lucht te ijl en kreeg Nicole geen adem. Ze verplaatste haar lichaamsgewicht van het ene been op het andere, keek toen eens goed naar hem op en probeerde niet al te erg met haar ogen te knipperen. Zijn ogen hadden de kleur van saffieren en leken door het contrast met zijn diep gebruide huid nog feller te stralen.

‘Welnu,’ zei ze uiteindelijk.

Hij zei niets, maar stond haar nog steeds op te nemen.

Ze voelde zich opeens opgelaten en bracht een hand naar haar kin. Zat er soms iets op haar gezicht?

‘Ik had niet verwacht dat je zo knap zou zijn,’ zei hij.

‘O,’ zei ze, enigszins in de war gebracht. ‘Volgens mij ben ik niet echt knap te noemen.’ Maar wat had hij dan verwacht, en waarom verwachtte hij überhaupt iets?

‘Sylvie heeft over je verteld toen we in de States waren.’

Langzaam ontwarden haar gedachten zich. Uiteraard had Sylvie het over haar gehad. Het was niet meer dan natuurlijk om over je familie te vertellen, zeker als je ver van huis was.

Ze glimlachte. ‘Dan weet je vast dat ik het zwarte schaap van de familie ben.’

Hij streek een lok haar naar achteren die telkens voor zijn rechteroog viel. ‘Het eerste waar ik aan moet denken zijn vuur en een zonnescherm.’

Bij dit plagerijtje schoot Nicoles hand naar haar mond. ‘O god, nee! Dáár heeft ze je toch niet over verteld?’

Hij lachte.

‘Ik was nog maar dertien, en het was een ongeluk. Maar dit is niet eerlijk: jij hebt al verhalen over mij gehoord, terwijl ik helemaal niets over jou weet.’

Opeens kreeg ze een impuls. Alsof hij die ook voelde, stak hij een hand uit, maar toen realiseerde ze zich dat hij daarmee alleen maar wilde aangeven waar hij naartoe wilde. ‘Laten we een glaasje champagne halen, en wil jij me dan een rondleiding geven? Dan zal ik je alles vertellen wat je weten wilt.’

Terwijl ze verder liepen, werd de strakheid in haar binnenste die ze had gevoeld vanaf het moment dat ze aan hem werd voorgesteld iets lossier, maar met haar één meter vijfenvijftig voelde ze zich naast hem heel klein en ze wenste dat ze hogere hakken had aangetrokken.

Een in het wit geklede ober kwam met een dienblad naar hen toe. Mark pakte er twee glazen af en gaf ze allebei aan Nicole. 'Heb je er bezwaar tegen als ik rook?'

Ze schudde haar hoofd. 'Je klinkt niet alsof je uit New York komt.'

Hij haalde een pakje Chesterfield tevoorschijn, stak een sigaret op en reikte toen naar zijn glas. Hun vingers raakten elkaar, en Nicole voelde een schok langs de onderkant van haar blote arm gaan.

'Daar kom ik ook niet vandaan. Mijn vader heeft een kleine melkveehouderij in Maine. Daar ben ik opgegroeid.'

'Waarom ben je er weggegaan?'

Hij bleef staan. 'De dorst naar avontuur, denk ik. Nadat mijn moeder was overleden, deed mijn vader erg zijn best, maar het werd nooit meer hetzelfde.'

Zijn toon was nu veranderd, en ze herkende er onderdrukt verdriet in. 'Mijn moeder is ook overleden,' bracht ze naar voren.

Hij knikte. 'Dat heeft Sylvie me verteld.'

Even viel er een stilte.

Hij slaakte weer een zucht en glimlachte alsof hij terughdacht aan vroeger. 'Ik deed alle dingen die je zoal op het platteland doet – vissen, jagen –, maar motoren waren mijn passie. Crossracen. Hoe gevaarlijker de baan, hoe mooier ik het vond.'

'Ben je nooit gewond geraakt?'

Hij lachte. 'Heel vaak! Maar nooit echt ernstig. Voornamelijk zo af en toe een gebroken enkel en een paar gekneusde ribben.'

Ze bevond zich dicht genoeg bij hem om iets warmes en kruidigs op zijn huid te ruiken. Hij had iets wat haar een blij gevoel gaf, maar ze boog zich een stukje van hem af en keek omhoog naar een lucht die bezaaid was met sterren, terwijl ze luisterde naar het geluid van de cicaden en de nachtvogels die in de bomen scharrelden. Mark had een stap bij haar vandaan gezet, en ze zag dat hij door zijn lengte die losse manier van lopen had die Amerikanen in films altijd hadden: een nonchalante tred waaruit sprak dat hij op zijn gemak was en zich zeker van zichzelf voelde.

‘Ze zeggen dat mei de laatste maand van de lente is in Hanoi, maar vanavond is het zo warm dat het al wel zomer lijkt. Wil je misschien liever naar binnen?’ zei ze.

‘Op zo’n mooie avond?’

Ze voelde zich heel blij en lachte. In zijn korte lichtbruine haar zat een slag en er lag nu een gouden gloed overheen. Iemand had de toortsen aangestoken en het licht van de vlammen flikkerde over zijn gezicht en haar.

‘Waar logeer je?’

‘In het Métropole, aan de Boulevard Henri Rivière.’

Op dat moment kwam Sylvie terug en trok hem met zich mee. Toen hij weg was, voelde Nicole zijn afwezigheid, en ondanks alle mensen die rondliepen kwam de tuin haar verlaten voor. Er schoot haar een van de favoriete uitspraken van hun kokkin Lisa te binnen: ‘*Có công mài sắt cò ngày nên kim* – Als je een stuk ijzer maar lang genoeg opwrijft, kun je er een naald van maken.’ Hoewel Lisa Frans was, sprak ze genoeg Vietnamees om zich op de markten verstaanbaar te maken, en ze was er trots op om Vietnamese gezegdes aan te kunnen halen. Misschien werd het tijd dat ze zichzelf een beetje opwreef, dacht Nicole toen de muzikanten begonnen te spelen. Tijd ook om de hele nacht door te dansen.